

TARTUNTATAUTILAIN 58 §:N MUKAINEN PÄÄTÖS HELSINGIN JA UUDENMAAN SAIRAANHOITOPUIRIN KUNTIEN ALUEILLE

ASIAN TAUSTAA

Maailman terveysjärjestö WHO julisti koronavirusepidemian pandemiaksi 11.3.2020. Koronavirus on yleisvaarallinen tartuntatauti. Valtioneuvosto antoi 16.3.2020 ensimmäisen suosituksen, jonka mukaan julkisia kokoontumisia rajoitetaan uuden koronaviruksen aiheuttaman infektion (COVID-19) leviämisen ehkäisemiseksi.

Etelä-Suomen aluehallintovirasto on 17.3., 8.4., 8.5., 19.5., 16.6., 1.7., 24.8., 22.9., 15.10.2020, 22.10., 18.11., 20.11., 27.11., 15.12.2020, 5.1.2021 ja 27.1.2021 antamallaan päätöksillä tehnyt tartuntatautilain 58 §:n 1 momentin mukaiset rajoituspäätökset koskien yleisötilaisuuksien ja yleisten kokousten järjestämistä Helsingin ja Uudenmaan sairaanhoitopiirin alueella.

Aluehallintovirasto on 27.1.2021 antamallaan päätöksellä (ESAVI/1469/2021) kieltänyt Helsingin ja Uudenmaan sairaanhoitopiirin kuntien alueilla kaikki yli 10 henkilön sisä- ja ulkotiloissa järjestettävät yleisötilaisuudet ja yleiset kokoukset ja asettanut enintään 10 henkilön sisätiloissa ja alueellisesti rajatuissa ulkotiloissa järjestettävien yleisötilaisuuksien ja yleisten kokousten järjestämisen edellytykseksi opetus- ja kulttuuriministeriön ja Terveystieteiden tutkimuskeskuksen ja Hyvinvoinnin ja elämäntieteiden tutkimuskeskuksen ohjeen noudattamisen. Päätös on voimassa ajalla 1.2.2021-28.2.2021.

KUULEMINEN

Kuuleminen olisi saattanut vaarantaa tämän päätöksen tarkoituksen toteutumisen, ja siitä johtuva viivästyminen olisi aiheuttanut huomattavaa haittaa ihmisten terveydelle ja yleiselle turvallisuudelle, minkä vuoksi hallintolain (434/2003) 34 §:n 2 momentin 4 kohdan nojalla asiassa ei ole suoritettu kuulemista.

ALUEHALLINTOVIRASTON RATKAISU JA PERUSTELUT

Määräys

Etelä-Suomen aluehallintovirasto kieltää tartuntatautilain 58 §:n 1 momentin nojalla Helsingin ja Uudenmaan sairaanhoitopiirin kuntien alueilla kaikki sisä- ja ulkotiloissa järjestettävät yleisötilaisuudet ja yleiset kokoukset.

Sisätiloissa ja alueellisesti rajatuissa ulkotiloissa voidaan kuitenkin järjestää yleisötilaisuuksia ja yleisiä kokouksia, joihin osallistuu enintään 6 (kuusi) henkilöä, edellyttäen, että turvallisuus niissä voidaan varmistaa noudattaen opetus- ja kulttuuriministeriön ja Terveyden ja hyvinvoinnin laitoksen 21.9.2020 antamaa ohjetta (liite 1).

Määräys on voimassa ajalla 22.2.2021-14.3.2021.

Tällä päätöksellä kumotaan 27.1.2021 annettu aluehallintoviraston määräys Helsingin ja Uudenmaan sairaanhoitopiirin kuntien alueiden osalta ajalta 22.2.2021-28.2.2021.

Perustelut

Tartuntatautilain 1 §:n mukaan lain tarkoituksena on ehkäistä tartuntatauteja ja niiden leviämistä sekä niistä ihmisille ja yhteiskunnalle aiheutuvia haittoja.

Tartuntatautilain 58 §:n 1 momentin mukaan, kun laajaa tartunnan vaaraa aiheuttava yleisvaarallinen tai yleisvaaralliseksi perustellusti epäilty tartuntatauti on todettu tai sen esiintyminen on perustellusti odotettavissa, aluehallintovirasto voi päättää alueellaan sosiaali- ja terveydenhuollon toimintayksiköiden, oppilaitosten, päiväkotien, asuntojen ja vastaavien tilojen sulkemisesta sekä yleisten kokousten tai yleisötilaisuuksien kieltämisestä, jos kyseisten rajoitusten tekeminen on tarpeen usean kunnan alueella. Edellytyksenä on lisäksi, että toimenpide on välttämätön yleisvaarallisen tai yleisvaaralliseksi perustellusti epäillyn tartuntataudin leviämisen estämiseksi. Säännöksen 3 momentin mukaan edellä 1 momentissa tarkoitettut päätökset tehdään enintään yhden kuukauden ajaksi. Toimenpiteet on heti lopetettava, kun tartunnan vaaraa ei enää ole.

Tartuntataudeista annetun valtioneuvoston asetuksen 1 §:n 1 momentin 14 kohdan mukaan uuden koronaviruksen aiheuttama infektio on yleisvaarallinen tartuntatauti.

Terveyden ja hyvinvoinnin laitoksen mukaan uusi koronavirus (SARS-CoV2) tarttuu ensisijaisesti pisaratartuntana, kun sairastunut henkilö yskii tai aivastaa. Lähikontaktissa korona voi tarttua myös kosketuksen välityksellä, jos sairastunut on esimerkiksi yskinyt käsiinsä ja on sen jälkeen koskenut toiseen ihmiseen. Virus voi tarttua myös kosketuksen kautta pinnoilta, joille on hiljattain päätyneet sairastuneen hengitystie-eritteitä. Koronavirukset ovat kuitenkin rakenteeltaan sellaisia, että ne eivät säily tartuttavina pinnoilla pitkään. Globaali COVID-19-pandemia jatkuu ja epidemia on uudelleen kiihtynyt myös Suomessa.

Koronavirusrokotteet antavat tehokasta suojaa SARS-CoV2-viruksen aiheuttamaa COVID-19-tautia vastaan. Suomi on mukana kaikissa Euroopan unionin koronarokotehankinnoissa. Niihin rokotteet on valittu niiden todennäköisen valmistumisaikataulun sekä oletetun tehon ja turvallisuuden mukaan. Rokotusten aikatauluun Suomessa vaikuttavat eniten myyntilupien myöntäminen sekä rokotteiden saatavuus. Koronarokotukset on aloitettu EU:n alueella ja myös Suomessa.

Koronarokotuksilla pyritään Suomessa ensisijaisesti estämään koronaviruksen aiheuttamaa tautitaakkaa eli vakavia tautitapauksia, ennenaikaisia kuolemia ja elinvuosien menetystä sekä ylläpitämään terveydenhuollon kantokykyä. Rokotteiden hankinnasta vastaa sosiaali- ja terveysministeriö. Sosiaali- ja terveysministeriö on todennut, että koronarokotteita hankitaan koko väestölle. Koska rokotteita saadaan vähitellen, rokotetta tarjotaan ensimmäisenä sosiaali- ja terveysalan työntekijöille ja vakavan koronavirustaudin riskiryhmille. Koko väestön rokotukset päästään tämänhetkisen arvion mukaan aloittamaan keväällä 2021.

Valtioneuvosto on periaatepäätöksellään 3.9.2020 puoltanut sosiaali- ja terveysministeriön tekemää toimintasuunnitelmaa hybridistrategian mukaisten suositusten ja rajoitusten toteuttamiseen COVID-19-epidemian ensimmäisen vaiheen jälkeen (sosiaali- ja terveysministeriön julkaisu 2020:26). Suunnitelmassa epidemian hallinnan lähtökohtana ovat paikallisten ja alueellisten viranomaisten tartuntatautilain mukaisesti tekemät toimet ja päätökset.

Valtioneuvoston 23.10.2020 tekemä periaatepäätös hybridistrategian toimintasuunnitelman toimeenpanoon liittyvistä suosituksista (STM/2020/192) sisältää valtakunnalliset ja alueelliset suositukset, joilla tuetaan alueellisia toimia epidemian leviämisen estämiseksi ja vaikutetaan siihen, että epidemia saadaan mahdollisimman nopeasti hillittyä. Periaatepäätöksen mukaan epidemiaa torjutaan tartuntatautilain nojalla ensisijaisesti paikallisin ja alueellisin toimin. Periaatepäätökseen kirjatut suositukset perustuvat hallituksen linjauksiin 15. lokakuuta, ja niissä otetaan huomioon epidemiologinen tilannearvio.

Sosiaali- ja terveysministeriö on 24.11.2020 antanut ohjauskirjeen ohjeista ja suosituksista epidemian leviämisen estämiseksi Uudellamaalla sekä muissa leviämisvaiheen uhattuina olevissa maakunnissa (VN/25925/2020). Ministeriö on arvioinut erityisesti Uudellamaalla alueen viranomaisten toteuttamia toimenpiteitä, mutta myös yleisemmin valtakunnan alueella kiihtymis- ja leviämisvaiheen toimenpiteitä. Toimenpiteet ovat oikeansuuntaisia, mutta taudin leviämisen nopea kehitys osoittaa, että niillä ei ole pystytty riittävään ennakoivuuteen ja laajuuteen leviämisen tehokkaaksi estämiseksi. Epidemiatilanteen hallitsemattoman leviämisen uhka erityisesti Uudellamaalla on ilmeinen.

Sosiaali- ja terveysministeriö on 18.12.2020 lähettänyt kunnille, sairaanhoitopiireille ja muille kuntayhtymille kirjeen Epidemian leviämisen estäminen kiihtymis- ja leviämisvaiheessa tai niiden uhattuina olevissa maakunnissa (VN/28363/2020). Kirjeessä todetaan muun muassa, että epidemiatilanteen hallitsemattoman leviämisen sekä palvelujärjestelmän ylikuormittumisen uhka on edelleen ilmeinen. Vain nopeilla, ennakoivilla, määrätietoisilla ja laajamittaisilla toimilla voidaan estää epidemian leviäminen ja sen aiheuttamat vaarat ihmisten terveydelle sekä perusoikeuksien toteutumiselle. Alueen tilannetta arvioitaessa on merkitystä annettava myös ympäröivien alueiden tartuntatilanteelle sekä valtakunnalliselle epidemiatilanteelle. Rajoitustoimenpiteitä ei saa myöskään purkaa ennen aikaisesti, vaan suosituksia ja rajoituksia tulee lieventää harkiten, jotta uusia tartuntaryppäitä ei pääse syntymään.

Sosiaali- ja terveysministeriö on 29.12.2020 lisäksi lähettänyt kunnille, sairaanhoitopiireille ja muille kuntayhtymille kirjeen Hybridistrategian toimintasuunnitelman päivitykset (VN/288/2020). Kirjeessä todetaan ministeriön päivittäneen Valtioneuvoston periaatepäätöksen 22.12.2020 mukaisesti hybridistrategian toimintasuunnitelman. Kirjeessä todetaan, että toimintasuunnitelmassa kuvataan kolme epidemian vaihetta luonnehtivaa kuvausta, joiden avulla suositusten ja rajoitusten tarvetta ja kohdentamista arvioidaan ja joita käytetään päätöksenteon tukena alueellisesti ja valtakunnallisesti. Vaihekuvausten joitakin yksityiskohtia on tarkennettu syksyn 2020 kokemusten perusteella.

Sosiaali- ja terveysministeriö on 28.1.2021 antanut ohjauskirjeen Rajoitustoimenpiteet virusmuunnoksen ja epidemian leviämisen estämiseksi (VN/909/2021). Kirjeen mukaan uutena potentiaalisesti merkittävänä epidemiologisena uhkatekijänä on ilmennyt SARS-COV-2 virusmuunnoksia, jotka leviävät selvästi nopeammin kuin koronaviruksen aiemmat alatyypit. Vaikka tapauskuolleisuus ei vaikuta lisääntyneen, voi uusi virusmuunnos yleistyessään aiheuttaa selvästi aiempaa nopeammin leviävän epidemian ja lisääntyneen tapausmäärän johdosta vakavasti vaarantaa terveydenhuoltojärjestelmän kantokyvyn. Virusmuunnoksen muodostaman merkittävän uuden epidemiauhan johdosta hybridistrategian toimintasuunnitelmaan on 26.1.2021 tehty täydennys, jota valtioneuvosto on periaatepäätöksellään (STM/12/2021) puoltanut. Kirjeessä annetaan toimintasuunnitelman mukaiset suositukset toimenpiteille nykytilanteessa.

Kirjeessä tuodaan lisäksi esiin, että toimintasuunnitelman täydennyksessä kuvataan ennakkollisesti kaksi epidemian edelleen kiihtymisen tilannetta ja niihin liittyvää toimenpidekokonaisuutta.

Terveyden ja hyvinvoinnin laitoksen 30.11.2020 antaman Epidemiologiseen tilanteeseen perustuvan arvion kokoontumisrajoitusten tarpeesta mukaan ihmisten terveyden suojelemiseksi ja terveydenhuollon kantokyvyn varmistamiseksi on tarpeen ottaa käyttöön lisää toimia ihmisten välisten fyysisten kontaktien vähentämiseksi koko Suomessa. Tällä pyritään sekä ehkäisemään yhä useamman alueen epidemiatilanteen kiihtymistä perustason yläpuolelle että kääntämään ilmaantuvuus laskusuuntaiseksi niillä alueilla, jotka ovat jo siirtyneet kiihtymis- ja leviämisvaiheeseen. THL suosittaa, että alueille, jotka ovat leviämisvaiheessa sallitaan korkeintaan kymmenen henkilön kokoontuminen yleisötilaisuuksissa ja yleisissä kokouksissa ulko- ja sisätiloissa, ja että alle kymmenen henkilön kokoontumisissa tulee noudattaa THL:n ja Opetus- ja kulttuuriministeriön suosituksia turvaväleistä ja tartuntaa ehkäisevistä varotoimista. Kiihtymisvaiheen alueilla vastaava suositus on kaksikymmentä henkilöä.

Terveyden ja hyvinvoinnin laitoksen (THL) hybridistrategian seurannan valtakunnallisen tilannearvioraportin 17.2.2021 mukaan valtakunnallinen epidemiatilanne heikentyi nopeasti marraskuussa 2020. Syksyn ja talven aikana alueelliset tilanteet ovat muuttuneet nopeasti. Marras-joulukuun taitteessa tapausmäärät saavuttivat huippunsa, jolloin tapauksia todettiin yli 3100 viikossa. Joulukuun aikana tapausmäärät laskivat, mutta ne kääntyivät uudelleen kasvuun tammikuussa viikolla 3. Viimeisen neljän viikon ajalla (viikot 3-6, ajalla 18.1.-14.2.) viikoittaiset tapausmäärät ovat vaihdelleet välillä 2300-2700 tapaus/viikko.

Viikolla 6 (ajalla 8.2.-14.2.) todettiin yhteensä lähes 2500 uutta tapaus, mikä on hieman vähemmän kuin edellisellä viikolla. Uusia tapauksia todetaan runsaasti sekä tunnetuissa tartuntaketjuissa että niiden ulkopuolella. Virusta esiintyy väestössä joka puolella Suomea. Testeihin on viime viikkojen aikana hakeuduttu selvästi useammin kuin vuodenvaihteessa. Koko maassa uusien tartuntojen tartunnanlähde saatiin selvitettyä valtaosassa, yli 60 %:ssa tapauksista. Tartuntoja todetaan eniten työikäisillä, tällä hetkellä varsinkin nuorilla aikuisilla.

Tämänhetkinen epidemiatilanne on kaksijakoinen. Vaikka epidemian hiihinnässä on monella paikkakunnalla onnistuttu hyvin ja epidemiatilanne saattaa vaikuttaa tapausmäärien ja ilmaantuvuuden suhteen tällä hetkellä vakaalta, tilanteen äkillinen heikentyminen koko maassa on edelleen mahdollista. Monen sairaanhoitopiirin alueella on raportoitu joukkoaltistumisia, joista on käynnistynyt laajoja tartuntaketjuja. Osa uusista tartuntaketjuista olisi mahdollisesti voitu estää suositusten ja rajoitusten huolellisella noudattamisella. Erityisesti Helsingin ja Uudenmaan sairaanhoitopiirin alueella koronavirusepidemiatilanne on huolestuttava ja kääntynyt viime viikkoina huonompaan suuntaan. Ilmaantuvuus on kas-

vanut myös viidellä muulla alueella verrattuna edelliseen 14 päivään. Ilmaantuvuus sen sijaan laski tai pysyi samana 15 sairaanhoitopiirin alueella. Valtakunnallisesti sairaalahoidon kuormitus on viimeisinä viikkoina kokonaisuudessaan pysynyt melko vakaana. Vaikka tehohoidon tarve on kasvanut huomattavasti viimeisten päivien aikana, tehohoidon kapasiteetti ei valtakunnallisesti ole uhattuna. Sairalahoidon tarpeen ja siten vakavien tautimuotojen kehitystä on syytä seurata tiiviisti. Muuntuneet koronavirukset, eli virusvariantit, saattavat poiketa ominaisuuksiltaan aiemmin levinneestä viruskannasta. Useita eri koronavirusmuunnoksia kiertää maailmanlaajuisesti, ja erityisesti Britanniassa havaitun virusmuunnoksen (B.1.1.7) leviäminen Suomeen herättää huolta. Tähän mennessä Suomessa on ilmoitettu 450 muuntuneen koronaviruksen aiheuttamaa tapausta. Näistä 427 on Britannian virusmuunnoksia, 22 Etelä-Afrikan virusmuunnosta ja yksi niin sanottua Brasilian virusmuunnosta. Monet alueet ryhtyivät loppuvuodesta 2020 voimakkaisiin toimenpiteisiin epidemian torjumiseksi. Virusmuunnosten leviämistä Suomeen pyritään torjumaan muun muassa tehostamalla torjuntatoimia rajoilla sekä rajoituksin ja suosituksin. Raportissa esitetyt havainnot korostavat epidemiatilanteen tehokkaan hillinnän merkitystä tulevien viikkojen ja kuukausien aikana myös Suomessa, jonka tilanne on kansainvälisessä vertailussa vielä hyvä. Euroopan tautienehkäisy- ja -valvontakeskus ECDC toteaa päivitettyssä riskinarviossaan, että toistaiseksi ei ole riittävästi näyttöä siitä, että rokotukset vähentäisivät tartuntojen leviämistä. ECDC myös suosittelee, ettei matkailijoita tulisi vapauttaa testaamisesta tai karanteenista rokotetodistuksen avulla.

Koronavirus tarttuu varsinkin pitkäkestoisessa lähikontaktissa tehokkaasti. Jokainen voi omalla toiminnallaan hidastaa koronaviruksen leviämistä. Myös terveenä on tärkeää vähentää lähikontakteja voimakkaasti ja lievienkin koronavirustautiin sopivien oireiden ilmetessä on hakeuduttava heti testiin. Uusien virusmuunnosten tarttumista ihmisestä toiseen voidaan estää samoilla keinoilla kuin väestössä jo aiemmin esiintyvän koronaviruksen leviämistä.

Epidemiaa torjutaan tartuntatautilain nojalla ensisijaisesti paikallisin ja alueellisin toimenpitein. Epidemiatilanteen heikentymiseen on reagoitava nopeasti ja ennakoivasti ottamalla käyttöön tehokkaita ja epidemiologisesti tarkoituksenmukaisia lisätoimenpiteitä. Alueellisilla, oikea-aikaisilla ja riittävän kattavilla toimilla sekä tehokkaalla testauksella ja tartunnan jäljityksellä voidaan hillitä epidemian leviämistä myös siinä tapauksessa, että kyseessä ovat muuntovirukset.

Koronavirusrokotukset etenevät hyvin kaikilla erityisvastuualueilla. THL raportoi päivittäin tietoa rokotusten etenemisestä verkkosivuillaan: COVID-19-rokotusten edistyminen. Potilastietojärjestelmien tiedonsiirrossa on vielä paikoin viiveitä, ja siten todelliset rokotettujen määrät ovat ilmoitettua suuremmat.

Aluehallintoviraston rajoituspäätösten tarkoituksena on tartuntatautilain 1 §:ssä säädetyin tavoin ennaltaehkäistä tartuntatautilanteen pahenemista. Joukkoaltistumisten ja taudin leviämisen riski on erityisen suuri kaikissa tilanteissa, joissa suuri joukko ihmisiä kokoontuu ja voi päätyä lähikontakteihin keskenään.

Etelä-Suomen aluehallintoviraston toimialueen sairaanhoitopiirit ovat sosiaali- ja terveysministeriön 10.9.2020 lähettämässä kirjeessä esitetyn ohjauksen mukaisesti perustaneet alueelliset COVID-19-yhteistyöryhmät. Yhteistyöryhmien tilannearvioissa huomioidaan epidemiatilanteen lisäksi tartunnan torjuntatoimenpiteiden kokonaisvaikutuksia, mukaan lukien taloudellisia ja elinkeinoelämään liittyviä vaikutuksia. Aluehallintovirasto on mukana työryhmissä, kuten on myös Terveyden ja hyvinvoinnin laitoksen sekä kunkin alueen elinkeino-, liikenne-, ja ympäristökeskusten edustus. Aluehallintovirasto on saanut Helsingin ja Uudenmaan sairaanhoitopiirin yhteistyöryhmältä arvion sairaanhoitopiirin COVID-19-tilannekuvasta ja sen esittämät näkemykset epidemian hillitsemiseksi tarvittavista alueellisista rajoitustoimenpiteistä.

Helsingin ja Uudenmaan alueellisen koronakoordinaatioryhmän kokouksessa 18.2.2021 saatujen tietojen mukaan 14 päivän ilmaantuvuus 100 000 henkilöä kohden on koko Helsingin ja Uudenmaan sairaanhoitopiirin alueella 185, Espoossa 147, Helsingissä 243, Itä-Uudellamaalla 59,3, Karviaisessa 83, Keravalla 170, Keski-Uudellamaalla noin 120, Kirkkonummella 97,5, Lohjalla 65, Raaseporissa 14,5 ja Vantaalla 320. Kokouksessa esitetyn materiaalin mukaan Helsingin ja Uudenmaan sairaanhoitopiirin alueella on ollut 107 joukkoaltistumista viikolla 3, 155 viikolla 4, 135 viikolla 5 ja 102 viikolla 6. Tunnettujen tartunnanlähteiden osuus positiivisista tuloksista on alueella pysytellyt viikkojen 3-6 aikana 40-50 %:n välillä.

Helsingin ja Uudenmaan alueellisen koronakoordinaatioryhmän kokouksessa 11.2.2021 saadun tiedon mukaan koronavirukseen sairastuneiden sairaalahoidon tarve on viimeisen kahden viikon aikana pysynyt melko samalla tasolla erikoissairaanhoidossa mutta laskenut perusterveydenhuollossa. Sen sijaan 18.2.2021 kokouksessa esitetyn materiaalin mukaan koronavirukseen sairastuneiden sairaalahoidon tarve on viimeisen viikon aikana noussut HUS:n erikoissairaanhoidossa 44 potilaasta 54 potilaaseen, joista tehohoidossa 9 potilaasta 12 potilaaseen ja perusterveydenhuollossa 9 potilaasta 14 potilaaseen. Muuntovirus leviää väestössä, eikä se enää läheskään kaikissa tapauksissa ole yhdistettävissä ulkomaanmatkaan.

18.2.2021 kokouksessa Helsingin ja Uudenmaan sairaanhoitopiirin alueen todettiin olevan edelleen leviämisvaiheessa. HUS esitti julkisten kokoontumisten henkilömääräksi enintään kuusi henkilöä. Uudenmaan alueellinen koordinaatioryhmä suosittaa käydyn keskustelun perusteella Aluehallintovirastolle yleisötilaisuuksia ja yleisiä kokouksia koskevien ra-

joitusten enimmäishenkilömääräksi kuusi nyt voimassa olevan kymmen hengen sijaan. Suositus on linjassa pääkaupunkiseudun koronakoordinaatioryhmän 18.2.2021 tekemän päätöksen kanssa. Henkilömäärän pienentäminen katsotaan välttämättömäksi vaikean epidemiatilanteen hillitsemiseksi ja järjestettävien kokoontumisten ja kohtaamisten vähentämiseksi. Huomioiden muun muassa Uudenmaan alueen kuntien välinen työmatkaliikenne ja epidemiatilanteen muutosten ennakoimattomuus kokoontumisrajoitusten tulee olla yhdenmukaisia koko HUS-alueella huolimatta siitä, että osassa kunnista epidemiatilanne on parantunut ja osassa huonontunut.

Pääkaupunkiseudun koronakoordinaatioryhmän kokouksessa 18.2.2021 koordinaatioryhmä totesi, että viitaten koronakoordinaatioryhmän marraskuussa 26.11.2020 tekemään linjaukseen, ryhmä yhtyy THL:n ja HUS:n suositukseen siitä, että Etelä-Suomen aluehallintovirasto tekisi päätöksen yli kuuden hengen yleisötilaisuuksien ja yleisten kokousten järjestämisen kieltämisestä mahdollisimman pian kuukauden ajaksi. Enintään kuuden hengen yleisötilaisuuksien ja yleisten kokousten järjestämisessä on noudatettava THL:n ja OKM:n hygienia- ja turvallisuusohjetta. Näistäkin tilaisuuksista tulisi järjestää ainoastaan aivan välttämättömimmät kokoontumiset, kuten lakisääteiset ja sääntömääräiset yhtiöiden ja yhdistysten kokoukset.

Aluehallintovirasto pyysi Terveiden ja hyvinvoinnin laitokselta perusteluita esitetulle aluehallintoviraston rajoituspäätöksen tiukentamiselle ja erityisesti sille, miksi kuuden henkilön rajoituspäätös on välttämätön nimenomaan Helsingin ja Uudenmaan sairaanhoitopiirin alueella.

Aluehallintoviraston Terveiden ja hyvinvoinnin laitokselta saaman 12.2.2021 päivätyn lausunnon (THL/895/4.00.00/2021) mukaan koronaepidemiassa on tammikuun 2021 puolen välin jälkeen tapahtunut koronaviruksen infektioiden määrissä merkittävää ja negatiivista kehitystä niin, että viikoittaiset tapausmäärät ovat kasvaneet noin 1700 tapauksesta / viikko noin 2700 tapaukseen / viikko. Helsingin ja Uudenmaan sairaanhoitopiirin alueella uusien tapauksien taso on selvästi korkeampaa kuin minkään muun sairaanhoitopiirin alueella. HUS-alueella epidemia ei osoita laantumisen merkkejä.

Lausunnon mukaan näyttää ilmeiseltä, että HUS-alueella koronavirusepidemiaa rajoittamaan asetetut suositukset ja rajoitukset eivät ole olleet täysin riittäviä rajoittamaan alueellisesti koronavirusepidemiaa. HUS-alueen osuus koronainfektioiden kokonaismäärästä ja varsinkin herkemmin tarttuvien virusmuunnoksien aiheuttamien infektioiden määrästä Suomessa on merkittävä. Koska tartuntoja on ollut HUS-alueella monentyyppisissä kokoontumisissa, Terveiden ja hyvinvoinnin laitos pitää perusteltuna tiukentaa Helsingin ja Uudenmaan sairaanhoitopiirin alueen yleisötilaisuuksien ja yleisten kokousten henkilömäärärajoja aluehallintoviraston määräyksellä kuuteen henkilöön, jotta sosiaalisia kontakteja voidaan vähentää ja näin hillitä epidemian nopeaa leviämistä.

Terveyden ja hyvinvoinnin laitoksen 18.2.2021 antaman suosituksen toimenpiteistä COVID-19-epidemian kiihtymisen ehkäisemiseksi Helsingin ja Uudenmaan sairaanhoitopiirin ja pääkaupunkiseudun kuntien (Helsinki, Espoo, Vantaa, Kauniainen) alueella mukaan viimeksi kuluneen kuukauden aikana, erityisesti viimeisen kolmen viikon aikana, epidemian kehitys on Helsingin ja Uudenmaan sairaanhoitopiirin (HUS) ja muiden sairaanhoitopiirien alueiden välillä eriytynyt siten, että HUS-piirin alueella tapausmäärät ovat selvästi kasvaneet. Kahden viikon liukuva väestöilmaantuvuus on alueella neljässä viikossa lähes kaksinkertaistunut luvusta 108,9 / 100 000 / 14 vrk lukuun 185,9 / 100 000 / 14 vrk. Samaan aikaan ilmaantuvuus lähes kaikkien muiden sairaanhoitopiirien alueella on pääasiassa laskenut.

Samaan aikaan koko Suomen epidemian kiihtymisen riski on kasvanut uuden uhkatekijän johdosta. Ison-Britannian alueelta alun perin kuvattua virusmuunnosta, joka nykytiedon perusteella näyttää leviävän muita virustyyppisiä nopeammin, on löytynyt entistä enemmän pääkaupunkiseudulla. Vaikka tarkkaa arvioita virusmuunnoksen osuudesta kaikista todettavista tapauksista ei vielä ole mahdollista varmuudella saada, THL katsoo tilanteen jo nykyisellään muodostavan selvän riskin epidemian nopealle kiihtymiselle pääkaupunkiseudulla.

Sekä kotimainen seurantatieto että kansainvälinen korkealaatuinen tutkimus osoittaa, että työikäisen väestön tiiviit kontaktit toimivat epidemian ajurina. Jotta epidemia ei kiihtyisi hallitsemattomasti johtaen ihmisten hengen ja terveyden vaarantumiseen terveydenhuollon ylikuormituksen takia, THL pitää välttämättömänä toteuttaa laitoksen suositukset viipymättä.

THL suosittelee toimivaltaisille viranomaisille ja päätöksentekijöille seuraavaa noin kolmen viikon ajaksi (14.3.2021 asti): HUS alueella rajoitetaan julkisten kokoontumisten osallistujamäärää kuuteen (6) henkilöön.

THL pitää näiden tarkkaan kohdennettujen toimien soveltamista määräajaksi tärkeänä väestön terveyden ja hengen suojelemiseksi, ja sen jälkeen tilanteen arvioimista uudelleen, myös sen varmistamiseksi, että COVID-19-epidemia ei kiihtyisi niin laajaksi ja päivittäiseltä tapausmäärältään niin suureksi, että kesän lähestyessä edellytyksiä rajoitusten vähittäiselle vähentämiselle ei olisi olemassa.

Terveyden ja hyvinvoinnin laitoksen (THL) hybridistrategian seurannan valtakunnallisten tilannearvioporttien mukaan viikoilla 3-6 Helsingin ja Uudenmaan sairaanhoitopiirin seitsemän päivän ilmaantuvuusluvut 100 000 asukasta kohden ovat olleet 74.3, 80.4, 92.2 ja 93.7 ja positiivisten näytteiden prosenttiosuus testatuista on ollut 3.42, 3.32, 3.30 ja 3.30.

Johtopäätös

Valtioneuvosto suosittelee 23.10.2020 antamassaan periaatepäätöksessä, että alueellisia rajoitustoimenpiteitä ja tartuntatautien leviämisen

ennaltaehkäisyyn perustuvia suosituksia sekä muuta informaatio-ohjausta kohdennetaan lain edellyttämällä tavalla ennakoivasti ja vaikuttavasti. Käyttöön otettavat toimenpiteet on asetettava alueellisen epidemiologisen tilanteen ja käytännön toteutusmahdollisuuksien mukaisesti tarkoituksenmukaiseen järjestykseen. Päätösten tulee perustua alueen viranomaisten harkinnan mukaisesti siihen, mikä on tehokkainta ja oikeasuhtaisinta alueellisen epidemiologisen tilannekuvan, tartunnan lähteitä ja tartuntariskiä koskevan yleisen ja alueellisen asiantuntijatiedon sekä muiden käytettävissä olevien tietojen perusteella.

Erialaisten toimenpiteiden alueellisesti, paikallisesti ja ajallisesti kohdennettu, mutta laaja-alainen ja toisiaan tukeva käyttö luo kokonaisuutena alueille parhaat edellytykset torjua epidemian leviämistä. Merkittävästi toimintaa rajoittavat mutta rajatut täsmälliset ja tilapäiset toimenpiteet voivat olla perusteltuja nopeissa epidemian vaikeutumistilanteissa.

Edellä esiin tuodut periaatepäätöksen 23.10.2020 lähtökohdat on tuotu esiin myös valtioneuvoston internetsivuilla julkaistussa valtioneuvoston periaatepäätöksen 22.12.2020 mukaan päivitetystä hybridistrategian toimintasuunnitelmassa COVID-19-epidemian hillinnän hybridistrategian toteuttamiseen tammi-toukokuussa 2021. Toimintasuunnitelman mukaan epidemiatilanteen heikentymiseen on reagoitava nopeasti ja ennakoivasti ottamalla käyttöön tehokkaita ja epidemiologisesti tarkoituksenmukaisia toimenpiteitä. Alueelliset torjunta- ja rajoitustoimet ovat avainasemassa tartuntojen leviämisen estämiseksi, jotta tilanteen heikentymisen saadaan pysäytettyä. Alueen tilannetta arvioitaessa on merkitystä annettava myös ympäröivien alueiden tartuntatilanteelle sekä valtakunnalliselle epidemiatilanteelle. Rajoitustoimenpiteitä ei saa myöskään purkaa ennen aikaisesti, vaan suosituksia ja rajoituksia tulee lieventää harkiten, jotta uusia tartuntaryppäitä ei pääse syntymään. Tilanteessa, jossa ilmaantuvuus on koko maan tasolla noussut ja yhä useampi alue on todennut olevansa joko kiihtymis- tai jopa leviämisvaiheessa, voi Terveystieteiden ja hyvinvoinnin laitoksen arvioida, että ihmisten terveyden suojelemiseksi ja terveydenhuollon kantokyvyn varmistamiseksi on tarpeen ottaa käyttöön lisää toimia ihmisten välisten fyysisten kontaktien vähentämiseksi koko Suomessa.

Muuntoviruksen aiheuttaman epidemiauhan vuoksi 26.1.2021 annetussa hybridistrategian toimintasuunnitelman täydennyksessä kuvataan kolme toimenpidetasoa epidemian nopean kiihtymisen ja koko maata uhkaavan leviämisvaiheen estämiseksi eri tilanteissa. Tällä hetkellä oltaessa tasolla yksi voimassa olevat rajoitustoimenpiteet alueilla niiden eri epidemiatasoilla on pysytettävä vähintään nykyisellä tasollaan, kunnes virusmuunnoksen leviämistä ja sen estämiseksi tehtyjen toimenpiteiden vaikuttavuutta on voitu edelleen arvioida.

Aluehallintovirasto toteaa, että koronavirusepidemia on koko Helsingin ja Uudenmaan sairaanhoitopiirin alueella leviämisvaiheessa ja uusien ta-

pausten taso on kaikkia muita sairaanhoitopiirejä korkeampi. Virusvariantin vuoksi epidemiatilanne on epävarma ja saattaa kiihtyä nopeastikin koko maassa. Runsaimmin virusvarianttia esiintyy nimenomaan HUS-alueella. Ottaen huomioon edellä mainittu sekä Terveyden ja hyvinvoinnin laitoksen ja sairaanhoitopiirin asiantuntijatahoina antamat suositukset kokoontumisrajoituksia koskien, tällä hetkellä voimassa olevia aluehallintoviraston määräyksellä asetettuja rajoitustoimenpiteitä ei voida enää pitää riittävinä Helsingin ja Uudenmaan sairaanhoitopiirin alueella.

Aluehallintovirasto pitää tartuntataudin leviämisen estämiseksi välttämättömänä kieltää Helsingin ja Uudenmaan sairaanhoitopiirin kuntien alueilla kaikki yleisötilaisuudet ja yleiset kokoukset, mutta sisätiloissa ja alueellisesti rajatuissa ulkotiloissa voidaan kuitenkin järjestää yleisötilaisuuksia ja yleisiä kokouksia, joihin osallistuu enintään kuusi henkilöä, jos turvallisuus niissä voidaan varmistaa noudattaen opetus- ja kulttuuriministeriön ja Terveyden ja hyvinvoinnin laitoksen 21.9.2020 antamaa ohjetta (liite 1).

Etelä-Suomen aluehallintoviraston päätös Helsingin ja Uudenmaan sairaanhoitopiirin alueelle perustuu tämänhetkiseen alueellisen tilanteen kokonaisarvioon, jossa on arvioitu COVID-19-taudin alueellisia tosiasiallisia vaikutuksia kansanterveyteen ja otetaan huomioon Terveyden ja hyvinvoinnin laitoksen asiantuntemuksen lisäksi myös alueellisten viranomaisien näkemykset, sekä Sosiaali- ja terveysministeriön antama ohjaus rajoitustoimien tarpeellisuudesta. Tällä päätöksellä on vaikutusta yhteiskuntaan, talouteen, elinkeinoelämään sekä kokoontumisvapauden ja muiden perusoikeuksien toteutumiseen. Näihin kuitenkin puututaan ainoastaan siltä osin kuin on välttämätöntä alueen kiihtyvässä ja epävarmassa epidemiologisessa tilanteessa.

Jos epidemiologinen tilanne muuttuu, aluehallintovirasto arvioi tätä kokoontumisia koskevaa rajoituspäätöstä uudestaan.

Edellä todetun perusteella tämä määräys on välttämätön tartuntataudin leviämisen estämiseksi Helsingin ja Uudenmaan sairaanhoitopiirin kuntien alueilla.

SOVELLETUT OIKEUSOHJEET

Tartuntatautilaki (1227/2016) 1, 8, 58 ja 91 §

Valtioneuvoston asetus tartuntataudeista (146/2017) 1 ja 5 §

Valtioneuvoston asetus tartuntataudeista annetun valtioneuvoston asetuksen (146/2017) 1 §:n muuttamisesta (69/2020) 1 §

MUUTOKSENHAKU

Tähän päätökseen saa tartuntatautilain 90 §:n 1 momentin mukaan haakea muutosta valittamalla Hämeenlinnan hallinto-oikeuteen siten kuin oikeudenkäynnistä hallintoasioissa annetussa laissa (808/2019) säädetään. Valitusosoitus on liitteenä.

TÄYTÄNTÖÖNPANO

Tämä päätös pannaan täytäntöön heti mahdollisesta muutoksenhausta huolimatta tartuntatautilain 91 §:n 1 momentin nojalla.

LISÄTIETOJA

Lisätietoja asiasta antaa tarvittaessa aluehallintoylilääkäri Laura Nikunen puh. 029 501 6000 (vaihde).

ylijohtaja

Merja Ekqvist

aluehallintoylilääkäri

Laura Nikunen

LIITTEET

Liite 1, Opetus- ja kulttuuriministeriön ja Terveystieteiden tutkimuskeskuksen 21.9.2020 antama ohje koronavirustartuntojen ehkäisemisestä yleisötilaisuuksien ja yleisten kokoontumisten yhteydessä sekä julkisten tilojen käytössä

Liite 2, Helsingin ja Uudenmaan sairaanhoitopiirin alueen kunnat

JAKELU JA SUORITEMAKSU

Päätös yleistiedoksiantona

Tämän päätöksen tiedoksianto tapahtuu yleistiedoksiantona. Asiakirja pidetään kaikkien nähtävillä Etelä-Suomen aluehallintovirastossa 14.3.2021 saakka. Päätöksen nähtäville asettamisesta ilmoitetaan yleisessä tietoverkossa aluehallintoviraston verkkosivulla www.avi.fi

Tämän päätöksen tiedoksisaannin katsotaan tapahtuneen seitsemäntenä päivänä siitä, kun edellä mainittu ilmoitus on julkaistu aluehallintoviraston verkkosivulla.

Tiedoksi

Helsingin ja Uudenmaan sairaanhoitopiirin alueen kunnat ja kuntayhtymät

Helsingin ja Uudenmaan sairaanhoitopiiri, jota pyydetään tiedottamaan päätöksestä alueensa kuntien tartuntataudeista vastaavia lääkäreitä

Helsingin, Itä-Uudenmaan ja Länsi-Uudenmaan poliisilaitokset

Helsingin kaupungin, Keski-Uudenmaan ja Länsi-Uudenmaan pelastuslaitokset

Sosiaali- ja terveysalan lupa- ja valvontavirasto

Terveyden ja hyvinvoinnin laitos

Sosiaali- ja terveysministeriö

Opetus- ja kulttuuriministeriö

Valtioneuvoston kanslian viestintäosasto

Digi- ja väestötietovirasto

Maksutta

Tämä asiakirja ESAVI/4922/2021 on hyväksytty sähköisesti / Detta dokument ESAVI/4922/2021 har godkänts elektroniskt

Esittelijä Nikunen Laura 19.02.2021 11:26

Ratkaisija Ekqvist Merja 19.02.2021 12:05